

Statsminister Jens Otto Krag: Folketingets åbningstale, 1963

Kilde: www.dansketaler.dk

Hr. formand! Høje ting!

Den situation, vort land i dag står over for, er på væsentlige områder bedre for et år siden.

Det gælder de internationale forhold, hvor traktaten om prøvestop for kernevåben trods sine begrænsninger åbner muligheder, som kan blive af afgørende betydning for verdens fremtid, hvis de udnyttes rigtigt.

Det gælder tillige på den hjemlige økonomis område, hvor de indtrådte forbedringer er iøjnefaldende. Prisstigning og valutatab er afløst af stabilisering og valutabalace, ja, for de seneste måneders vedkommende endog af overskud. Vort land har øget sin produktion, beskæftigelsen er fortsat høj, og industrieksporten har gjort store fremskridt. Også landbrugseksporten har i år haft fremgang, men kan i de kommende år møde nye vanskeligheder som følge af de internationale markedsvilkår. Antallet af nye boliger har igen sat rekord. Regeringen vil imidlertid følge nye linjer i boligpolitikken, idet byggerestriktionerne gradvis vil blive ophævet og en yderligere væsentlig forøgelse af byggeriets omfang vil blive tilstræbt, i første række med henblik på at bygge billige boliger.

Lad mig først omtale den verdenspolitiske situation.

Gennem en lang årrække har de skarpe modsætningsforhold præget storpolitikken og hindret den tryghed, folkene længes efter. Mellem stormagterne i øst og vest har gensidig mistillid dannet baggrunden for den kolde krig og stillet sig i vejen for en forhandlings- og aftalepolitik om de afgørende problemer. En alt for stor del af de menneskelige og økonomiske ressourcer er blevet anvendt til militære formål, og modsætningerne har gang på gang skabt farlige internationale kriser. Denne udvikling kulminerede ved Cubasituationen i fjor, hvor verden stod ved randen af en katastrofe i raket- og brintvåbenes tegn.

Efter at denne faretruende situation var blevet overvundet, har stormagterne bestræbt sig for at finde nye spor, der kunne føre til en afspænding. Et godt tegn i denne retning er den aftale om forbud mod atomforsøgssprængninger, der i sommer er indgået mellem USA, Storbritannien og Sovjetunionen.

Ved bedømmelsen af denne aftale må der naturligvis udvises forsigtighed. Man må erindre sig aftalens begrænsede indhold; de væsentligste storpolitiske problemer, ikke mindst omkring Berlins og Tysklands fremtid, er endnu uløste. Det må imidlertid hilses med glæde og vurderes som væsentligt, at de tre magter, der udformede aftalen, efter de mange år med kriser og modsætninger har kunnet enes om dette første fremskridt. Det afgørende bliver nu, om yderligere aftaler, der kan tænkes at følge i sporet af atomstoptraktaten, vil komme, og hvor hurtigt de kan tænkes at komme.

Danmark har som de andre nordiske lande underskrevet aftalen, og regeringen vil snarest

fremsætte den for folketinget til ratifikation. Regeringen er indstillet på at udnytte enhver mulighed for at bidrage til den afspændingspolitik, aftalen tager sigte på. Vi er klar over, at i mange spørgsmål, hvor de store landes interesser og sikkerhed står på spil, vil de mindre landes indflydelse være begrænset. Vi mener dog, at de mindre lande kan øve indflydelse i de internationale organer, og at de også har pligt dertil. For Danmarks vedkommende vil dette ske i nært samarbejde med de øvrige nordiske lande.

De Forenede Nationers generalforsamling er i øjeblikket forum for en international debat om afspændingspolitikens videreførelse. Så langt denne debat har kunnet følges under udarbejdelsen af denne redegørelse, synes sommerens afspændingslinje at fortsætte. USA og Sovjetunionen demonstrerer deres vilje til at prøve at finde sammen på begrænsede områder, en bestræbelse, talrige andre lande støtter og styrker. Man skal lægge vægt på, at det foreløbig er på begrænsede områder, disse forsøg gøres. Præsident Kennedy understregede og anbefalede denne linje i sin tale, men betonedes samtidig, at der fortsat eksisterer afgørende politiske og ideologiske modsætninger mellem USA og Sovjetunionen. Den sovjetiske udenrigsminister, Gromyko, viste i sin FN-tale ingen tilbøjelighed til at gøre indrømmelser i de centrale storpolitiske problemer, men tonen i talen var forsonlig. Han fremførte tanken om et topmøde om nedrustningsforhandlingerne mellem statscheferne eller regeringscheferne for de 18 lande, der deltager i udvalgsforhandlingerne om nedrustning i Genève. Der foreligger intet om, hvorvidt et sådant møde vil blive afholdt, men alt tyder på, at muligheder for nye fremskridt er til stede. Men samtidig ser vi også, at der endnu er en lang vej til de aftaler, der skal løse problemerne. Det voksende modsætningsforhold mellem Sovjetunionen og Den kinesiske Folkerepublik må i større perspektiv og på længere sigt iagttages med bekymring ud fra ønsket om en almindelig verdenspolitisk afspænding.

Såvel den amerikanske præsident som den sovjetiske udenrigsminister beskæftigede sig i deres taler i FN med udforskningen af det ydre rum. Der synes fra begge sider at være en fælles interesse for et samarbejde om at hindre militær udnyttelse af det ydre rum, og der synes også at være fælles interesse for projekter, man kan være sammen om vedrørende rumforskning. Det kan måske synes lidt paradoksalt, at så fjerne mål lettere giver basis for fælles forhandlinger end mere nærliggende mål som f. eks. Cuba eller Berlin. Men i virkeligheden er denne metode at angribe forhandlingsproblemerne på vel både forståelig og naturlig.

Danmarks grundfæstede indstilling og tilslutning til De Forenede Nationer er uforandret. At bevare og styrke verdensorganisationen, så FN bringes i stand til i voksende grad at blive et virkelig fredsbevarende organ, det er en fundamental dansk interesse. Danmark tager aktivt del i drøftelserne om at søge FNs finansielle problemer løst, selv om dette skulle betyde øgede bidrag fra vor side. Samme realistiske og konstruktive politik vil vi sammen med de øvrige nordiske lande virke for på andre FN-områder.

Regeringen vil fortsat bidrage til De Forenede Nationers beredskabsstyrker i det mellemste østen og stille visse enheder til rådighed for FN-styrken i Congo.

Ønsket om at udvikle FN til et effektivt fredsbevarende instrument er fælles for de nordiske folk. I overensstemmelse hermed er der opnået principiel enighed mellem den danske, den finske, den norske og den svenske regering om i hvert af de fire lande at oprette en særlig

beredskabsstyrke, der kan stilles til rådighed for FN med kort varsel. Opstillingen af disse styrker skal dog afvente, at de nuværende nordiske FN-styrker i det mellemste østen og i Congo bliver afviklet. Den permanente FN-styrke, man tænker på, skal bestå af frivilligt, hjemsendt personel.

Danmark er ikke repræsenteret ved nedrustningsforhandlingerne i Genève. Vi udnytter imidlertid alle muligheder for at blive orienteret og for at gøre vore synspunkter gældende, især gennem vore kontakter i Sverige, der er medlem af det 18 landes udvalg, der forhandler i Genève. Vort medlemskab i NATO giver os på tilsvarende måde direkte mulighed for at drøfte problemerne med de NATO-lande, der er repræsenteret under forhandlingerne i udvalget.

(...)

Danmarks medlemskab af Atlantpagten er som hidtil et hovedelement af vor udenrigspolitik, og regeringen tillægger det vestlige sammenhold afgørende betydning.

Aftalen om standning [SIC] af de atomforsøg, der bringer radioaktivt nedfald, er, som jeg har omtalt det, et fremskridt, der åbner vide perspektiver. Men det begrundes ikke en afsvækkelse af det vestlige samarbejde.

Ved forsvarslovens vedtagelse i 1960 var der enighed om at gennemføre tjenestetidsnedsættelse i hæren og flyvevåbnet, efterhånden som tjenestetidens afkortning kunne opvejes gennem ansættelse af et antal faste frivillige. Den ordning med fast personel, som gennemførtes i tilslutning til den nye forsvars lov, har udviklet sig tilfredsstillende. Tilgangen af frivillige til flyvevåbnet og til panser- og telegraf tropperne har været så stor, at man på disse områder kan påregne, at det forudsatte antal frivillige vil være nået i løbet af det kommende år.

Regeringen har derfor besluttet, at tjenestetiden nedsættes til 14 måneder for de værnepligtige menige, som efter den 1. januar 1964 indkaldes til flyvevåbnet, til pansertropperne og til telegraftropperne.

Forsvaret har i det forløbne år modtaget våbenhjælp fra USA og Canada i overensstemmelse med de indgåede aftaler. [Om ikke at anbringe atomvåben på dansk jord, red.]

(...)